

Γεωργία

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 04 | ΜΑΙΟΣ 2023 | agrotypus.gr

ΜΗΝΙΑΙΟ
περιοδικό
του Αγροτύπου
για τον
αγρότη!

ΤΙΜΗ
1,50€

ΤΟΜΑΤΑ

Αξιολόγηση υβριδίων
Προβλήματα φυτοπροστασίας

ΚΑΡΠΟΚΑΨΑ ΤΗΣ ΜΗΛΙΑΣ

Προβλήματα & αντιμετώπιση

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΠΟΡΟΙ

ΣΗΜΑΣΙΑ ΧΡΗΣΗΣ & ΟΦΕΛΗ

ΠΑΤΑΤΑ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΙΔΗΡΟΣΚΩΛΗΚΕΣ

ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΒΙΟΔΙΕΓΕΡΤΩΝ

ΑΚΤΙΝΙΔΙΟ

Σχέση ξηράς ουσίας & γεύσης

ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΠΡΟΒΑΤΟ ΛΕΣΒΟΥ

Ένας πολύτιμος γενετικός πόρος

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ

Χρήσιμες Οδηγίες

- Αντιμετώπιση περονόσπορου στο αμπέλι
- Εμπορία και τιμές πορτοκαλιών
- Εφαρμογή μη-καταστροφικής μεθοδολογίας για προσδιορισμό ποιοτικών χαρακτηριστικών ακτινιδίων

Η επιστήμη πιο κοντά στην πράξη

ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ

ΣΗΜΑΣΙΑ ΧΡΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΣΠΟΡΩΝ ΣΠΟΡΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση του τομέα στη χώρα μας

Στο παρόν άρθρο πραγματοποιείται μια συνοπτική αποτίμηση της σημασίας χρήσης πιστοποιημένων σπόρων. Γίνεται αναφορά στις διαδικασίες πιστοποίησης και στα οφέλη που απορρέουν από τη χρήση των πιστοποιημένων σπόρων. Τέλος γίνεται μια σύντομη ανασκόπηση του τομέα των σπόρων σποράς στη χώρα μας με έμφαση σε κρίσιμες παραμέτρους όπως: Ιστορικά δεδομένα και σημερινή κατάσταση ως προς την εμπορική παραγωγή και διακίνηση σπόρων σποράς, ισοζύγιο εισαγωγών – εξαγωγών στον τομέα των σπόρων σποράς και ποσοστό χρήσης πιστοποιημένων σπόρων στη χώρα μας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΤΣΟΥΤΣΑΣ

Πρόεδρος Δ/Σ Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πολλαπλασιαστικού Υλικού (ΣΕΠΥ)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής ΣΕΠΥ

1. Τι είναι ο πιστοποιημένος σπόρος

Πιστοποιημένος σπόρος σποράς είναι ο σπόρος που συγκεντρώνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά (Κοσμάς, 2018):

- 1) Ποικιλιακή ταυτότητα και ποικιλιακή καθαρότητα
- 2) Ελάχιστη βλαστική ικανότητα
- 3) Ελάχιστη ειδική καθαρότητα

Παράλληλα ο πιστοποιημένος σπόρος θα πρέπει να είναι απαλλαγμένος από σπόρους άλλων ειδών, σπορο-μεταδιδομένους επιβλαβείς οργανισμούς και γενετικά τροποποιημένους σπόρους. Η διαδικασία της πιστοποίησης των σπόρων σποράς διέπεται από ειδικό ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει Κοινοτικές Οδηγίες, που έχουν μεταφερθεί στο εθνικό μας δίκαιο, διεθνείς κανόνες, όπως είναι τα σχήματα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΕCD-ΟΟΣΑ), καθώς και εθνική νομοθεσία όταν προκύπτει η ανάλογη ανάγκη.

Το πλαίσιο αυτό καθορίζει αναλυτικά τους όρους και τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι πιστοποιημένοι σπόροι σποράς και περιλαμβάνει μια σειρά λεπτομερών ελέγχων που ξεκινάνε από την κατηγορία του υλικού από την οποία πρέπει να προέρχονται οι πιστοποιημένοι σπόροι σποράς.

Στη συνέχεια οι έλεγχοι συνεχίζονται στους αγρούς σποροπαραγωγής, προκειμένου να διασφαλιστεί η ελάχιστη απόσταση από άλλες ομοειδείς καλλιέργειες, να αποφευχθούν ανεπιθύμητες σταυρογονιμοποιήσεις και να επιβεβαιωθεί η ποικιλιακή καθαρότητα και η απαλλαγή από διάφορα είδη παθογόνων και ζιζανίων.

Τέλος, πέρα από τους παραπάνω καλλιεργητικούς ελέγχους, οι έλεγχοι για την πιστοποίηση των σπόρων σποράς ολοκληρώνονται στο εργαστήριο όπου με ειδικούς

ελέγχους επιβεβαιώνονται η βλαστικότητα του σπόρου, η ειδική και μηχανική καθαρότητα, καθώς και η απουσία παθογόνων τα οποία δεν διαπιστώθηκαν μακροσκοπικά κατά τον καλλιεργητικό έλεγχο.

Από τα παραπάνω είναι προφανές ότι η διαδικασία της πιστοποίησης των σπόρων

σποράς αποτελεί μια ιδιαίτερα σύνθετη και λεπτομερή τεχνική διαδικασία, η οποία οδηγεί στην πιστοποίηση του ίδιου του προϊόντος και όχι στην πιστοποίηση διαδικασιών που εγγυώνται και την ποιότητα του προϊόντος, όπως είναι για παράδειγμα οι πιστοποιήσεις τύπου ISO.

2. Οφέλη από τη χρήση πιστοποιημένου σπόρου

Ο σπόρος αποτελεί τον πρώτο «κρίκο» της διατροφής και το θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζεται η παραγωγική διαδικασία. Η τεράστια σημασία του άλλωστε έχει αναγνωριστεί από την αρχαιότητα («Εν Αρχή ην ο Σπόρος», Θεόφραστος). Ο ρόλος τους σπόρου μάλιστα είναι τόσο σημαντικός, ώστε για πολλούς να θεωρείται ακόμα και συντελεστής παραγωγής, όπως το έδαφος, η εργασία και τα μηχανήματα (Τσαυτάρης & Κούτσικα, 2011).

Από εκεί και πέρα τα άμεσα οφέλη από την χρήση του πιστοποιημένου σπόρου συνοψίζονται στα παρακάτω:

- 1) Ποικιλιακή ταυτότητα και καθαρότητα
- 2) Υψηλή ειδική καθαρότητα
- 3) Υψηλή βλαστική ικανότητα
- 4) Απαλλαγή από εκθρούς και ζιζάνια
- 5) Προστασία του περιβάλλοντος

Στον παραγωγό η χρήση πιστοποιημένου σπόρου εξασφαλίζει:

- 1) Ομοιόμορφη καλλιέργεια
- 2) Καλύτερο φύτευμα και ομοιομορφία στην ανάπτυξη
- 3) Υψηλότερες αποδόσεις.
- 4) Τελικά προϊόντα υψηλής ποιότητας
- 5) Προστασία από εκθρούς και ζιζάνια
- 6) Ικνηλασιμότητα του παραγόμενου προϊόντος
- 7) Πρόσβαση στις αγορές υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ίσως κάτι που δεν είναι γνωστό στο ευρύ κοινό, είναι ότι η τελική τιμή πώλησης του πιστοποιημένου σπόρου περιλαμβάνει πέρα από την αξία της πρώτης ύλης, τα δικαιώματα του δημιουργού της ποικιλίας, κόστος τυποποίησης, ανταποδοτικά τέλη και διάφορους φόρους. Διευκρινίζεται ωστόσο ότι η επιπλέον τιμή που καταβάλλει ο παραγωγός υπερκαλύπτεται από το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Υπάρχουν όμως και έμμεσα οφέλη που απορρέουν από τη χρήση των πιστοποιημένων σπόρων σποράς. Σε παγκόσμιο

επίπεδο σήμερα οι φυτικές ποικιλίες αποτελούν το αποτέλεσμα έρευνας που διενεργείται στις περισσότερες περιπτώσεις από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Η δημιουργία μιας φυτικής ποικιλίας αποτελεί μια εξαιρετικά μακρά (7 έως 15 χρόνια) και επίπονη διαδικασία με αβέβαια αποτελέσματα, ενώ απαιτούνται σημαντικότερα ποσά για επένδυση. Οι επιχειρήσεις του τομέα των σπόρων σποράς επενδύουν σε ετήσια βάση μεγάλο ποσοστό του κύκλου εργασιών τους στην έρευνα και σε τεχνολογίες αιχμής.

Είναι προφανές ότι για να συνεχιστεί η έρευνα θα πρέπει τα χρήματα που επενδύονται σε αυτή να επιστρέψουν, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τη χρήση του πιστοποιημένου σπόρου. Έχει διαπιστωθεί π.χ. ότι στην περίπτωση των αυτογονιμοποιούμενων φυτών, όπου είναι δυνατή η χρήση μη πιστοποιημένου σπόρου (ιδιοπαραγόμενος), η ετήσια πρόοδος είναι στο μισό των υβριδίων. Συνεπώς, μακροπρόθεσμα η μη χρήση του πιστοποιημένου σπόρου θα έχει σαν αποτέλεσμα την διακοπή της έρευνας σε αυτά τα φυτικά είδη με πολύ δυσάρεστες συνέπειες για όλους και πρωτίστως για τους παραγωγούς.

3. Υφιστάμενη κατάσταση του τομέα των σπόρων σποράς στη χώρα μας

Ιστορικά δεδομένα και σημερινή κατάσταση ως προς την εμπορική παραγωγή και διακίνηση σπόρων σποράς

Σήμερα στη χώρα μας δραστηριοποιούνται περίπου 2 χιλιάδες επιχειρήσεις (στην πλειοψηφία τους ατομικές με δραστηριότητα στην λιανική πώληση) στον τομέα παραγωγής και διακίνησης των σπόρων σποράς. Προφανώς υφίστανται και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες είτε είναι καθαρά ελληνικές, είτε αποτελούν υποκαταστήματα πολυεθνικών εταιρειών. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων αυτών είναι μέλη του ΣΕΠΥ και διακινούν χονδρικά περίπου το 80% της αξίας των διακινούμενων σπόρων στη χώρα. Ιστορικά και συγκεκριμένα πριν από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ (1981), τα κρατικά ινστιτούτα είχαν επιφορτιστεί με την έρευνα και την παραγωγή των σπόρων σποράς, ενώ η διανομή τους πραγματοποιούνταν από συνεταιριστικές οργανώσεις. Την εποχή εκείνη παράγονταν και διακινούνταν κατά βάση ελληνικές ποικιλίες. Μόνο σε φυτικά είδη στα οποία δεν υπήρχαν ελληνικές ποικιλίες μπορούσε να γίνει η εισαγωγή ή η σποροπαραγωγή ξένων ποικιλιών στην Ελλάδα. Μετά την απελευθέρωση της παραγωγής και εμπορίας των σπόρων οι ελληνικές ποικιλίες αντικαταστάθηκαν βαθμιαία στην πλειοψηφία τους από εισαγόμενες με καλύτερες αποδόσεις και βελτιωμένα χαρακτηριστικά.

3.2 Ισοζύγιο εισαγωγών – εξαγωγών στον τομέα των σπόρων σποράς

Δυστυχώς το ισοζύγιο εισαγωγών – εξαγωγών στον τομέα των σπόρων σποράς

είναι ιδιαίτερα δυσμενές για την χώρα. Η πλειονότητα των σπόρων που καλλιεργούνται στην Ελλάδα είναι είτε εισαγόμενοι σε πολύ μεγάλο ποσοστό που αγγίζει το 100% (αραβόσιπος, κηπευτικά, πατάτα), είτε ποικιλίες κυρίως ξένων οίκων που σποροπαράγονται στην Ελλάδα (σιτηρά, βαμβάκι, πατάτα), είτε ποικιλίες ελληνικών ινστιτούτων (ψυχανθή, όσπρια). Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι τα μέλη του ΣΕΠΥ καταβάλλουν τα τελευταία χρόνια μεγάλες προσπάθειες και έχουν επιτύχει για παράδειγμα, την πλήρη κάλυψη της εσωτερικής αγοράς σε σπόρους βαμβακιού και σιτηρών μέσα από την Ελληνική σποροπαραγωγή, ενώ παράλληλα πραγματοποιούνται πλέον και εξαγωγές σε άλλες χώρες.

3.3 Ποσοστό χρήσης πιστοποιημένου σπόρου στη χώρα μας

Αναφορικά με το ποσοστό χρήσης του πιστοποιημένου σπόρου, αυτό ποικίλλει ανάλογα με την καλλιέργεια. Σε καλλιέργειες όπου χρησιμοποιούνται υβρίδια (καλαμπόκι, ηλιάνθος, ελαιοκράμβη) το ποσοστό χρήσης πιστοποιημένου σπόρου προσεγγίζει το 100%. Επίσης σε καλλιέργειες όπου ο σπόρος απαιτεί ειδική επεξεργασία (π.χ. βαμβάκι) το αντίστοιχο ποσοστό επίσης κυμαίνεται κοντά στο 100%. Σε άλλες καλλιέργειες ωστόσο όπως τα σιτηρά (σκληρό – μαλακό σιτάρι, κριθάρι κλπ) το ποσοστό χρήσης πιστοποιημένου σπόρου είναι ιδιαίτερα χαμηλό (περίπου 25 %), ενώ παρόμοια είναι η κατάσταση και στην περίπτωση του σπόρου της μηδικής. Η κατάσταση στο ποσοστό χρήσης πιστοποιημένου σπόρου στα σιτηρά αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά μέσα από τις νέες ρυθμίσεις που φέρνει η νέα ΚΑΠ, στην οποία εντάσσονται στο καθεστώς των συνδεδεμένων ενισχύσεων το μαλακό σιτάρι και το κριθάρι, με ελάχιστη απαιτούμενη ποσότητα πιστοποιημένου σπόρου τα 18 κιλά / στρέμμα, ενώ και για το σκληρό σιτάρι η παραπάνω ποσότητα ανεβαίνει πλέον από τα 12 στα 18 κιλά / στρέμμα. Πρόκειται σίγουρα για μια θετική εξέλιξη

που θα συμβάλλει αποφασιστικά και στην βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος.

Διαχρονικά η πάγια θέση του ΣΕΠΥ είναι η πλήρης χρήση πιστοποιημένου σπόρου, ειδικά σε καλλιέργειες που λαμβάνουν κοινοτικές ενισχύσεις. Πέρα όμως από τον παράγοντα της επιδότησης που είναι όντως αποφασιστικός, υπάρχουν καλλιέργειες για τις οποίες σοβαροί λόγοι φυτοϋγείας επιβάλλουν την καθολική χρήση πιστοποιημένου σπόρου, όπως το ρύζι λόγω των σοβαρών προβλημάτων που δημιουργεί στη βιωσιμότητα της καλλιέργειας το κόκκινο ρύζι, αλλά και η μηδική λόγω του μόνιμου ανέλογου προβλήματος με την κουσκούτα. Σίγουρα όμως σκοπός των δράσεων του ΣΕΠΥ σε συνεργασία με την Ελληνική Πολιτεία, είναι η χρήση του πιστοποιημένου να μην είναι «αναγκαστική» για τη λήψη των ενισχύσεων, αλλά να καταστεί συνείδηση στον παραγωγό που θα έχει αντιληφθεί την αξία του πιστοποιημένου σπόρου και θα τον επιλέγει μόνιμα για την βελτίωση του προϊόντος που παράγει.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στο ζήτημα της παράνομης εμπορίας των σπόρων που απασχολεί σοβαρά τον ΣΕΠΥ τα τελευταία χρόνια και αποτελεί σίγουρα μια «πληγή» για τον τομέα. Η διακίνηση παράνομου σπόρου μέσα από αθέμιτες πρακτικές και η χρήση του είναι ένα επικίνδυνο φαινόμενο τόσο για τον χρήστη παραγωγό, όσο και για την εθνική μας οικονομία, λόγω της μη καταβολής τελών αλλά και λόγω υποβάθμισης ποσοτικής και ποιοτικής του τελικού προϊόντος. Κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα ωστόσο, καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥπΑΑΤ) σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία για τον περιορισμό του φαινομένου με χειροπιαστά αποτελέσματα.

Η σχετική βιβλιογραφία βρίσκεται στη διεύθυνση: bibliography.agrotypos.gr, έτος 2023, τεύχος 04/23. ■

